

וממילא אין לקדש עליהם. ורק יינות שידוע שיש בהם רוב יין מברכים עליהם בורא פרי הגפן, ומקדשים עליהם.¹⁰³

המורה נבוכים
פרק יג

לג. אין קידוש אלא במקום סעודה, לפיכך אם קידש במקום אחד על דעת לאכול שם ונמלך לאכול במקום אחר, אם שני המקומות הם בחדר

המורה נבוכים
פרק יג

מ י מ נ ו ח ו ת

אוצר החכמה

אוצר החכמה

יין ע"י מזיגה כי האי. עכ"ל. וכ"פ האגור בשם מהרי"ל והביאו מרן בב"י (סימן רד). וכן פסק הרמ"א בהג"ה (שם סעיף ה), והמג"א (שם ס"ק טז), והגר"ז (שם סעיף ט), והחיי אדם (כלל נה דין ג), ועוד אחרונים. והנה אע"פ שהרבה ראשונים מסכימים שיין עכו"ם שנתערב בששה חלקים מים, בטל בהם, ומותר בשתיה. וכמ"ש הרשב"א בתורת הבית (בית ה' שער ה' דס"א ע"ב) בשם ר"י והראב"ד. ע"ש. וכן הסכמת הרשב"א עצמו וכמ"ש בתשובות המיוחסות להרמב"ן (סימן קסז). וכן דעת ספר האשכול (הל' יין נסך סימן סא), וכ"כ דעת הר"ן (עבודה זרה עג:). וכ"פ הטוש"ע (סימן קלד סעיף ה). ע"ש. וכן הסכמת האחרונים שם. אולם מה שלמדו מזה מהרי"ל והאחרונים הנ"ל לענין ברכת בפה"ג, שאם המים הם פחות מששה חלקים כנגד היין, מברכין עליהם בורא פרי הגפן, כיון שאין היין מתבטל בהם. לכאורה אינו מוכרח שמספיק "טעם יין" כדי לברך בפה"ג, ויש לומר שאינו נקרא יין לברך עליו בפה"ג אא"כ יש בו שעור גדול יותר של יין. וכן משמע מ"ש בגמ' (שבת עו:) תנא, המוציא יין כדי מזיגת כוס יפה, ומאי כוס יפה כוס של ברכה. א"ר נחמן אמר רבה בר אבון כוס של ברכה צריך שיהא בו רובע רביעית, כדי שימזגנו ויעמוד על רביעית. אמר רבא אף אגן נמי תנינא המוציא יין כדי מזיגת הכוס, ותני עלה כדי מזיגת כוס יפה, וקתני סיפא ושאר כל המשקין ברביעית. ורבא לטעמיה דאמר רבא כל חמרא

קמ) שהוסיף לצרף לסניף דעת המאירי והרשב"ץ שסוברים שיין מבושל שאין מקדשין עליו ואין מברכין עליו בורא פה"ג, היינו יין שנתבשל הרבה ונעשה כעין דבש ולא נשתנה טעמו וריחו. וא"כ יש ס"ס לקדש על יין מפוסטר שלנו, דשמא יין מבושל מקדשין עליו ושמא דוקא כשנתבשל כ"כ עד שנשתנה טעמו, אין מקדשין עליו. אבל לא ביין מפוסטר שלא נשתנה טעמו. ובצרוף הטעם שאף לדעת הגאונים והרמב"ם אם בירך עליו בורא פה"ג יצא, בודאי שיש להורות כן לכתחילה וכן פשט המנהג. עכת"ד. ולכאורה אכתי לא איפרק מחולשא שלגבי קידוש יש לחוש לברכה לבטלה שהרי לדעת הרמב"ם אין מקדשין על יין מבושל אפי' נתבשל מעט וכמ"ש המאירי (ב"ב צח. ופסחים קו). והאהל מועד (הל' קדוש דרך א נתיב ב) בדעת הרמב"ם. ואע"פ שיש לנו ס"ס לקדש מ"מ בברכות לא עבדינן ס"ס. וצ"ל דס"ל כמשי"ל שהואיל ודעת מרן לקדש עליו ויש ס"ס לקדש עליו, א"כ אין אומרים בזה סב"ל נגד מרן. וכן עיקר.

103) בשו"ת מהרי"ל (סימן קמב) כ' ויין מזוג לענין ברכת בורא פרי הגפן אע"ג דבעלמא פסק ר"ת טעם כעיקר מדאורייתא במין בשאינו מינו וכו' מ"מ לענין יין הוכיח ר"ת ספ"ק דחולין דחד בשיתא בטל ולא חשיב טעמא. ולפע"ד לענין ברכה נילף מיניה ואי הוה [מים] פחות משיתא על חד ניזיל בתר טעמא אי הוה יין שראוי לשתיה ע"י מזיגה גדולה כ"כ ושתו ליה אינשי במקום

דלא דרי על חד תלת מיא, לאו חמרא הוא. ע"כ. ומבואר דמזיגת יין שלהם היתה חלק אחד יין בשלשה חלקים מים ולכן המוציא רובע רביעית יין לרה"ר בשבת, חייב. שכן ראוי למוזגו בשלשה חלקים מים ויהיה בו שעור רביעית שהוא שיעור הוצאת משקין בשבת. וממ"ש רבא כל חמרא דלא דרי על חד תלת מיא "לאו חמרא הוא", משמע שיין שמזגו ביותר משלשה חלקים יין אינו נחשב יין. וכיו"ב אמר רבא בגמ' (ב"ב צו:) גבי שמרי יין שנתן עליהם מים, שאם נתן שלשה חלקים מים ויצאו ארבעה חלקים מברך עליהם בורא פרי הגפן. ואם נתן שלשה חלקים מים ויצאו פחות מארבעה חלקים מברך שהכל. ואמרו בגמ' שם שרבא הולך בזה לשיטתו שיין שאינו מזוג בשלשה חלקים מים אינו נחשב יין. ע"ש. ויוצא איפוא שגם לענין ברכת בורא פרי הגפן אינו נחשב יין כשמזוג ביותר בשלשה חלקים מים. וזהו שלא כדברי מהרי"ל וסיעתו שסוברים שמברכים עליו בורא פרי הגפן אם מזוג בפחות מששה חלקים מים. ומצאתי בחפ"ש שכבר דנו בזה רבותינו הראשונים ז"ל, ואמרתי להביא דבריהם בקצרה.

הנה הריטב"א בחידושי (עבודה זרה ל.) עמש"ש שיין מזוג יש בו משום גילוי ומשום יין נסך, כתב וז"ל: פירשו בו דדוקא כשהוא מזוג כדינו דהיינו על חד תלתא מיא כדאמר רבא גופיה התם כל חמרא דלא דרי על חד תלתא מיא לאו חמרא הוא. הא אם מזוג יותר שיש בו מים יותר מן הרביע "שכבר יצא מתורת יין לענין קדוש ולענין ברכה" דלא שתו ליה אינשי בתורת חמרא לא גזרו עליו לענין יין נסך דלא שייך ביה משום חתנות וכמים הוא חשוב דקוהא בעלמא הוא. ונראים דבריהם. עכ"ל. וכן דעת הרא"ה בבדק הבית (דנ"א ע"א). אמנם הרמב"ן בחידושי (עבודה זרה ל.) הביא את הסברא

הנ"ל וכי ואפשר דהיכא דאית ביה טעם ומראה יין, [ביין עצמו שנתערב] לעולם יש בו משום יין נסך, אבל בשמרים לא, דההוא טעמא קוהא בעלמא הוא כדמפורש התם. מה שאין לומר ביין עצמו שאע"פ שיש בו יותר מעל חד תלתא מיא, כיון שיש בו טעם ומראה יין בודאי יין הוא וכו', ולעולם יש בו משום יין נסך ואין לפרוץ ולהקל בדבר זה אלא בשמרים. עכ"ל. וכ"כ הרא"ש בפסקיו (עבודה זרה שם), וכ"כ הר"ן (שם). ומשמע דס"ל שאפי' אם מזוג בששה חלקים מים נחשב יין כל שיש לו טעם ומראה יין. אולם אפשר לומר שלא כתבו כן אלא לענין יין נסך, דלחומרא אזלינן ואית ביה משום חתנות כל שיש לו טעם ומראה יין, אבל לענין ברכת בפה"ג וקידוש אפשר שאף הם יודו שכל שמזוג ביותר משלשה חלקים מים אינו נחשב יין. וכן מצאתי להרשב"א במשמרת הבית (דני יין נסך דנ"א ע"א) שהביא מה שהשיג הרא"ה על הסברא הנ"ל (שכתבו הרמב"ן והרא"ש) ממ"ש בגמ' (שבת עו:) לענין יין דכל שמזוג ביותר משלשה חלקים מים, אינו נחשב ליין. וכי ע"ז הרשב"א: ומה זו ראיה, דאפי' תאמר שאינו ראוי לכוס של ברכה ואפי' אין מברכין עליו בפה"ג, מ"מ כיון שיש בו מראה יין וטעם יין גמור והנכרים מנסכים אפי' מזוג, אינו בדין שנקל עליו לשתות עם הנכרי בכוס אחד אע"פ שיש בו מעט מים ויותר מכדי מזיגה. עכ"ל. ומבואר שיש לחלק בין איסור יין נסך לבין ברכת בורא פרי הגפן, ואף שהרשב"א כתב כן בל' "ואפי' תאמר" ומשמע דלא ברירא ליה האי מילתא. ועיין עוד להרשב"א בתשובות המיוחסות לרמב"ן (סימן קנא) שכי' וז"ל: ועוד דמנ"ל ביין גמור דכל שיש בו מעט מים יותר מכדי מזיגה שאין מברכין עליו בורא פרי הגפן, דאי מההיא דשבת (עו:) דילמא כוס של ברכה שאני, דבעינן כוס יפה וחשוב. וכו' ואע"ג דאמר

אוצר החכמה
מנוחת אהבה
פרק ז

רבא כל חמרא דלא דרי וכו' לאו חמרא הוא, לאו כללא הוא דלא הוי חמרא לכל מילי, אלא לומר שאינו חשוב. ובמתמד לאו חמרא הוא אפי' לברך עליו בורא פה"ג וכו', ומ"מ אפי' תמצא לומר דאין מברכין עליו בורא פה"ג אפי' לענין יין נסך ראוי לאסור אותו. עכ"ל. ונמצא דמספקא ליה אם מברכין עליו בורא פה"ג או לא. מ"מ ¹²³⁴⁵⁶⁷מסתברא שמספקא אזיל לחומרא שלא לברך בורא פה"ג. ומכאן תשובה למ"ש הכנה"ג (סי' רד בהגהב"י) שמדברי הבי"י יו"ד (סי' קכג) בשם הרשב"א בתוה"א משמע דס"ל לרשב"א כדעת הרא"ש דביין עצמו לא נתנו שיעור שנתנו לשמרים ולכן מברכין עליו בפה"ג. עכת"ד. ולפיה"א זה אינו, דדוקא לענין יין נסך כ"כ ¹²³⁴⁵⁶⁷הרשב"א, אבל לענין ברכת בורא פרי הגפן מספק"ל. ועיין בספר האשכול (הלי' יין נסך סי' סא) שכי' שכל יין שיש בו מים יותר מכדי מזיגה שהוא שלשה חלקי מים על חלק אחד יין, מסתמא פוגמו ולא חשיב יין. ע"ש. ואף שסיים שם: "ולמעשה יש להחמיר שלא לבטל יין נסך אלא בששה חלקי מים". עכ"ל. יש לומר דהיינו דוקא לענין יי"נ משום דאזלינן לחומרא, אבל לענין ברכה, אדרבא יש לומר שכל שיש בו יותר משלשה חלקים מים אזלינן ביה לחומרא ולא מברכין עליה בפה"ג. וכמש"ל בדעת הרשב"א והרמב"ן. ואף שראיתי במאירי (ע"ז, ל.) שהביא דעה שכל שגופו יין, כל שיש בו טעם יין ומראה יין, "מברכין עליו בפה"ג". עכ"ל. מ"מ הרמב"ן והרא"ש אין הכרח לומר שכתבו כן גם לענין ברכת בורא פה"ג. וכן חמותי ראיתי אור בספר הבתים הנד"מ (שער ז' הלי' א') שכי' וז"ל: יש מן הגדולים שכתב שאין מברכין על היין בורא פה"ג, אלא כשהוא מזוג כראוי, אבל מזוג יותר מדאי, מברך עליו שהכל. ויש מי שאומר שכל זמן שיש בו טעם יין או מראה יין מברכין עליו בורא פה"ג. ויש מן הגדולים שאמר שאם יש בו

ששה חלקי מים שאין בו משום יין נסך שכבר נתבטל מתורת יין, לפיכך אין מברכין עליו בפה"ג. ומה שיראה לנו בזה הואיל ויש בדבר זה מחלוקת בין הגדולים, וכל המברך ברכה שאינה צריכה עובר משום לא תשא, לפיכך אינו מברך על היין מזוג כזה אלא שהכל נהיה בדברו. שאפי' היה יין גמור, הרי אמרו על כולם אם אמר שהכל יצא. עכ"ל. ודבריו ברורים ונכוחים. וכן עיקר. ונראה שגם מרן הש"ע שהשמיט דברי מהרי"ל והאגור משלחנו הטהור, זהו משום שאינו מסכים לסברתם וס"ל שאין ללמוד דין ברכת יין מדין יין נסך. ולכן להלכה נראה שיש להחמיר ולא לברך בורא פרי הגפן אלא א"כ מזוג כדינו, ושלא כמ"ש מהרי"ל וסיעתו.

ואחרי הודיע אלקים אותנו את כל זאת, נבוא לבאר דין יינות שלנו בס"ד, הנה הגם שנתבאר לעיל ששעור מזיגת סתם יין הוא שלשה חלקים מים בחלק אחד יין. מ"מ זהו דוקא ביינות שלהם שהיו חזקים מאד, אבל באמת אין זה כלל לכל סוגי היינות וכבר אמרו בגמ' (שבת עז.) שיין השירוני שעור מזיגתו שני חלקי מים בחלק א' יין. ע"ש. וא"כ צריך לשער כל יין לפי חוזקו. וכ"כ הרי"צ גיאת ז"ל בספר מאה שערים (הלי' קדוש עמוד ד) וז"ל: כוס של ברכה צריך שיהא בו רביעית כדי שימזגו ויעמוד על רביעית, וכדאמר רבא כל חמרא דלא דרי על חד תלת מיא לאו חמרא הוא. אם נושא שלשה חלקי מים, יפה הוא וטוב לשתות ומברכין עליו. ואם לאו צריך לברכה [להרבות, כצ"ל] ביין עד שיהא רביעית מעולה. והכי אמר מר רב צמח כל יין כי היכי דדרי. וכן אמר מר רב כהן צדק, דכי סברי רבון עייל תלתא ונפיק ארבעה חמרא מעליא, בחמרא דדרי על חד תלתא מיא, אבל בלא דרי, לא, אלא לפום דדרי. עכ"ל. ומבואר שמשערים כל יין לפי חזקו. ומרן הש"ע (סי' רד סעיף ה) כי וז"ל: שמרי

1234567

שבמזיגה מועטת כבר אין לברך על יינות שלנו בפה"ג, שהרי יינות חיים שלנו דומים ליינות מזוגים שלהם, והרי יינות מזוגים שלהם שמזוגים במים מעט יותר משלשה חלקים אין מברכים עליהם בפה"ג וכנ"ל, וה"נ יינות חיים שלנו. ושוב מצאתי בספר אליה רבה (סי' רד ס"ק י) שכ"כ בשם העולת תמיד וז"ל: ונראה דעכשיו שאין נוהגים כלל למזוג יינות רפויים במים, אם נתערב מעט מים בו, אפי' המים שנתערב בו הוא פחות מיין, אפי' אין מברכין עליו בורא פה"ג. מיהו למעשה צריך עיון. ע"כ. וכי' ע"ז הא"ר וז"ל: ונראה דלהכי השמיט הלבוש דברי רמ"א בהג"ה שכתב שאם יש מים יותר מששה חלקים ביין מברכין שהכל. ע"ש. [דבאמת ביינות שלנו אפי' במעט מים שעירב ביין מברכין שהכל]. עכ"ל.

אולם אחר העיון בס"ד נלע"ד שגם יינות שלנו שאינם חזקים ואין צריך למזוג במים, מ"מ כל שיש בהם רוב יין מברך עליהם בורא פרי הגפן, אם יש להם טעם ומראה יין. וכמו שמצאנו בשו"ת הרי"ף (סי' רצה) שנשאל אודות יין חי שמזגוהו ביין מבושל אם אפשר לברך עליו בורא פרי הגפן או לא. והשיב וז"ל: אם יהיה הרוב מן היין שאינו מבושל מברכין עליו בפה"ג אבל אם יש רוב מן היין המבושל מברכין עליו שהכל. עכ"ל. וכ"ה בשו"ת הגאונים (שערי תשובה סי' ד). ומבואר שאע"פ שסובר שיין מבושל מברכין עליו שהכל [כדעת רב האי גאון שהובא בספר מאה שערים להרי"צ גיאת (הלי' קדוש עמוד ג), וכ"ד רב נסים גאון בשם רב האי גאון והובא בספר המנהיג (הלי' פסח אות נג), וכ"ד רב פלטוי גאון וכמ"ש בשבה"ל (סי' קמה) וכ"ד רב צמח גאון וכמ"ש הרא"ש (בבא בתרא צז). וע"ע במגיד משנה (פכ"ט מהלי' שבת הלי' יד)]. מ"מ אם הרוב הוא יין שאינו מבושל, הולכים אחר

יין מברך עליהם בורא פה"ג, נתן בהם מים, אם נתן שלש מדות מים ומצא ארבע הוי"ל כיון מזוג ומברך בורא פרי הגפן. אם מצא פחות, אע"פ שיש בו טעם יין קיוהא בעלמא הוא, ואינו מברך אלא שהכל. "והיינו ביינות שלהם שהיו חזקים אבל יינות שלנו שאינן חזקים כ"כ אפי' רמא תלתא ואתא ארבעה אינו מברך עליו בורא פה"ג. ונראה שמשערים בשעור שמוזגין יין שבאותו מקום". עכ"ל. ומ"ש והיינו ביינות שלהם, מקורו מדברי תר"י (סוף פרק ז דברכות) ושכ"נ מדברי הרי"ף שסתם ולא כתב השעור המוזכר בגמ' ברמא תלתא ואתא ארבעה כיעו"ש. והובא בב"י וכי' שנראים דבריו. וכ"כ האו"ח (הלי' ברכות אות ד) והכלבו (הלי' ברכת הפירות דיי"ט ע"ג) בדעת הרי"ף. ע"ש. ולפמשי"ל בס"ד שלענין ברכת בפה"ג דין יין מזוג שוה לדין שמרי יין שנתנו עליהם מים, יוצא איפוא שכמו בשמרים של יינות שלנו אין משערים בשעור הנזכר בגמ' אלא בשעור שמוזגים יין באותו מקום. א"כ גם יינות שלנו אם מזוג במים אין מברכין עליהם בורא פרי הגפן אא"כ מזוג בשעור שמוזגין יין באותו מקום, לפי חזקו של היין. וכ"כ הריטב"א בחידושו בבא בתרא (צו:): דלענין מזיגה אין הולכין ביינות שלנו למזיגה דרבא, אלא כל שאין דרך בני אדם לשתות כלל בתורת יין, אין עליו תורת יין לענין ברכה ולא לענין מגע יין נסך. עכ"ל. וכ"כ הנמוק"י (שם). ולפמ"ש התוס' (פסחים קח:): סד"ה שתאן, לענין די' כוסות, דדוקא יינות שלהם שהיו חזקים צריכין מזיגה. אבל יינות שלנו לא. ע"ש. וכ"כ הרשב"ם (שם). וכ"כ הטור (סי' קפג וסי' תעב). וכי' מרן בב"י (שם) בשם המרדכי דיינות שלנו עדיף יותר לשתותן כמות שהן בלא מזיגה. ע"ש. וכ"כ הטור (סי' ערב) דיינות שלנו טובים יותר בלא מזיגה. ע"ש. וכ"כ הרמ"א בהג"ה (סי' קפג ס"ג, וסי' ערב ס"ה). ולכאורה לפ"ז היה נראה

רובא, ומי שהוא הרוב נחשב עיקר כשאין לנו הוכחה מי העיקר. וכן הסבירו הרבה אחרונים ומהם: הפמ"ג (מש"ז סי' רב אות א, ואש"א סי' רד אות טז), והמגן גבורים שם, והמשנ"ב (שם ס"ק י), ובבאה"ל שם. ד"ה מברך שהכל. וכ"כ הכה"ח (שם אות כ). והדברים ברורים. ואמנם הגר"א (סי' רב ס"א) כי ע"ד הרמ"א בזה"ל: אבל לא נראה, דהא קי"ל כל חמרא דלא דרי על חד תלתא לאו חמרא הוא. והרי רוב מים ואפ"ה מברכין בורא פה"ג. אלמא דלא אזלינן בזה בתר רובא. עכ"ל. אולם לפיה"א החילוק מבואר ושאני מים ביין שבא להשביחו וחשיב הכל מין א' אפי' אם המים רוב. וכבר העירו עליו בספר כתר כהונה (סי' רב) ובספר דמשק אליעזר שם ובמשנ"ב (סי' רב) בבאה"ל ד"ה מברך שהכל. ע"ש. ומעתה יינות שלנו שאין דרך למזגן כלל במים א"כ תערובת מים בהם דומה לתערובת שר ושאר משקין בהם דאזלינן בתר רובא, ואם הרוב מים מברך שהכל אפי' אם יש בהם טעם יין. ואם הרוב יין מברך בפה"ג אם לא נפסד טעמו ומראהו של היין. (שהרי גם בשכר שנתערב ביין, אם נפסד טעם היין, אין מברך עליו בורא פה"ג אפי' שהרוב הוא יין. וכמ"ש המשנ"ב סי' רב ס"ק ט בשם הרשב"ץ). ואע"פ שיינות שבזמנינו בלא מזיגה שוים ליינות שבזמן התלמוד לאחר מזיגה וכנ"ל. והרי ביינות שבזמן התלמוד אפי' הוסיף מעט מים עליהם לאחר שמזגום כראוי, כבר אין מברכין בורא פה"ג לפי שנתבטל שם יין מהם וכנ"ל. ולא אמרין דדוקא אם הוסיף כ"כ מים יותר מהיין המזוג אז מברך שהכל. הא לא תברא, דשאני התם שכבר היין מזוג ברוב מים אלא שכל שמזוג כדינו המים טפלים ליין, אכן בשעה שמוסיף מים יותר מכדי מזיגתו שכבר אין ליין צורך בהם, א"כ מצרפים את כל המים שביין כנגד היין, וכיון שיש רוב מים אז מברכין שהכל.

הרוב, ומברך בורא פרי הגפן. ונראה דטעמא משום דמה שהוא רוב נחשב עיקר והמיעוט טפל לו. ועיין בשיירי כנסת הגדולה (סי' רב הגהב"י אות א) שהב"ד הרי"ף הללו וכי ולדידן דקי"ל דעל המבושל מברכים בורא פרי הגפן, נפקא מינה מיהא לשכר שנתערב ביין. דהולכים אחר הרוב. ע"כ. וכ"כ הרשב"ץ בתשובה חלק א' (סי' פו) וז"ל: עוד שאלת יין שנתערב בו שכר של תאנים מהו לענין ברכת בורא פרי הגפן ולענין קידוש והבדלה, ונסתפק לך אם יש הפרש במיני שכר אם לא. תשובה: מסתברא דעד שיהא הרוב שכר לא נפק מכלל יין, לא לענין מגע גוי ולא לענין בורא פה"ג וקידוש, אבל אם יש שם רוב שכר ודאי המיעוט בטל ברוב וכי ולענין בורא פה"ג נמי כיון שהמיעוט הוא היין והרוב הוא השכר מברכין עליו שהכל דקי"ל (ברכות מד). כל שהוא עיקר ועמו טפלה, מברך על העיקר ופוטרי את הטפלה וכי וכל שהוא רוב שכר היין טפלה לו ואין מברכין עליו בורא פה"ג וכל שאין מברכין עליו בורא פה"ג אין מקדשין עליו. עכ"ל. והובא בקצור בבית יוסף (סי' רב). וכ"פ הרמ"א בהג"ה (שם סעיף א) וז"ל: ואם נתערב יין בשכר אזלינן אחר הרוב, אם הרוב יין מברך בורא פה"ג, ואם הרוב שכר מברך שהכל. עכ"ל. ואע"פ שלענין תערובת מים ביין משמע שאין הולכין אחר הרוב שהרי בזמן הגמ' אפי' בתערובת שלשת חלקי מים מברכין בורא פה"ג, וי"א שעד ששה חלקי מים מברכין בורא פה"ג, וי"א שכל שיש לו טעם ומראה יין מברכין בורא פה"ג וכמשי"ל באורך כל דעות הפוסקים. יש לומר דשאני התם שדרכם היה למזוג היין במים שישתב טעמו. וע"כ אפי' אם המים הם רוב מ"מ תמיד היין עיקר, והמים באים לצרכו. משא"כ ביין מבושל (לשיטת הרי"ף) או שכר שנתערב ביין, הואיל ויש לכל א' מהם טעם בפני עצמו ואין דרך למזגן יחד, א"כ אזלינן בתר

אחד רק בפינות שונות אפי' החדר גדול מאד, אין צריך לחזור ולקדש, שנחשב שקידש במקום סעודה.¹⁰⁴ ולכתחילה טוב שלא יקדש בפינה אחת ויאכל בפינה אחרת.¹⁰⁵ ואם שני המקומות הם בחדרים נפרדים ואינו רואה

מ י מ נ ו ח ו ת

ע"ש. אלא שמדברי מהרי"ל והאגור משמע שצריך שיהיה מזוג באופן שנוהגים למוזג באותו מקום, שאל"כ בטלה דעתו אצל כל בני אדם. ומ"מ לדין אין לברך עליו בורא פרי הגפן אא"כ יש בו רוב יין, ואע"פ שמשלשון הפמ"ג הנ"ל משמע דדוקא ברוב מים מברכין שהכל אבל במחצה על מחצה מברכין בורא פרי הגפן, וכן דייק הכה"ח (אות לב) מדברי הפמ"ג. אולם בתשובת הרשב"ץ ח"א (סי' כט) מתבאר שגם במחצה על מחצה מברכין שהכל שדימה דין זה למ"ש (בפ"ט דכלאים משנה א) צמר גמלים וצמר רחלים שטרפן זב"ז, אם רוב מן הגמלים מותר ואם רוב מן הרחלים אסור. מחצה על מחצה, אסור. עכ"ל. והיינו משום דסד"א לחומרא, וה"נ בספק ברכה לבטלה אזלינן לחומרא ואין מברכין מספק בורא פה"ג, רק שהכל. וכן ראיתי בעה"ש (סי' רב אות ב) שפסק כן עפ"ד הרשב"ץ. ולכן צריך להקפיד לקנות יין מיקבים שידוע שאחוז היין שביינותיהם גדול מאחוז המים שבהם. ואם אדם מסופק בזה, לא יברך עליו בורא פרי הגפן אלא שהכל. ולא יקדש עליו רק על הפת. וכן מורה ובא מרן הראש"ל שליט"א. וכנראה שטעמו כמש"ל בס"ד. וכ"פ מו"ר הגאון הנאמ"ן שליט"א בירחון אור תורה (גליון אדר תש"מ). ע"ש.

(104) מרן בש"ע (סי' רעג סעיף א) ואחרונים.

(105) משנ"ב (שם ס"ק ג) בשם המג"א.

משא"כ ביינות שלנו שאינם מזוגים, אע"פ שא"צ למזגן, מ"מ כל שאין רוב מים אין היין נחשב טפל וכמ"ש הפוס' הנ"ל גבי תערובת שחר ושאר משקין ביין. והדברים ברורים בס"ד.

וכן ראיתי בפמ"ג (אש"א סי' רד אות טז) שכי' וז"ל: ויינות שלנו אין חזקים, כל שיש רוב מים ראוי לברך שהכל. עכ"ל. וכן מצאתי בספר תהלה לדוד (סי' רד ס"ק ג) שאחר שהב"ד העולת תמיד שביינות שלנו שאין דרך למזגן אפי' אם נתערב במעט מים אין מברכין בורא פה"ג וכו'. כ', ולכאורה נראה שאם היין הוא רוב לא עדיפא המים משאר משקין כגון שחר שאינו מפסיד טעם היין, דאזלינן בהו אחר הרוב כמ"ש בסי' רב ס"א בהג"ה. וע"ש במג"א ס"ק ג'. אף שאין דרך למזוג בהן את היין אפי' ביינות חזקים. וכן נראה דעת האשל אברהם וצ"ע. עכ"ל. וכן נ"ל עיקר. ומ"מ ביינות שבזמנינו שמוזגים אותם מזיגה גדולה ביקבים, ואעפ"כ שותים אותם בתורת יין, לדעת מהרי"ל וסיעתו אפשר לברך עליהם בורא פרי הגפן כל שיש בהם פחות מששה חלקים מים. דהיינו כל שיש בהם 15% יין ו-85% מים. וכ"כ המשנ"ב בבאה"ל (סימן ערב סעיף ה) בד"ה מקדשין. ועיין בכה"ח (סימן רד אות לב) בשם העולת תמיד שכתב לדעת הרמ"א שם כל שנרגש טעם היין במים מברכין בפה"ג, אע"פ שאין נוהגים למוזגו כך ורק כשהיין הוא אחד מששה במים מברכין שהכל.